

เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการประจำปี ๒๕๔๕
ของ
ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์แห่งประเทศไทย
(ปอมท.)

จาก
มติใหม่ของการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย
หัวใจแห่งการพัฒนาชาติ
สู่เรื่อง
สถาบันอุดมศึกษาไทย:
รูปแบบที่พึงประสงค์เพื่อแก่วิกฤตชาติ
วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕

ทบวงฯ

ปอมท.

ณ หอประชุมพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

01
226

สาร

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี
 เนื่องในโอกาสการประชุมประจำปี ๒๕๔๕
 ของที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.)
 วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕

ในภาวะการณ์ที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างสูง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง เทคโนโลยี และวิชาการนั้น รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะดำเนินการพัฒนาประเทศ โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพคนในสังคม ให้มีความรู้ความสามารถในระดับสากล ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ และสามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลก ได้อย่างมั่นคงและสันติสุข การศึกษาจึงถือเป็นหัวใจในการดำเนินการดังกล่าว เพราะมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สร้างภูมิปัญญา และทำให้เกิดสรรพวิชาการต่าง ๆ สำหรับองค์กรที่จะเป็นพลังหลักในด้านการศึกษาคือ สถาบันระดับอุดมศึกษาอันประกอบด้วยมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย ซึ่งภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องร่วมกันพัฒนาการอุดมศึกษาของไทยให้ก้าวหน้า ทันสมัย มีความอิสระ คล่องตัวในการบริหารงาน และมีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ สร้างความเป็นเลิศทางวิชาการและพัฒนาทรัพยากรบุคคลไปในทางที่มุ่งหวัง

ผมหวังว่าแนวคิดใหม่ๆ ที่ได้รับจากผลของการประชุมสัมมนาวิชาการประจำปี ๒๕๔๕ ของที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยให้ก้าวไกลตามเจตจำนงทุกประการ และขออวยพรให้ผู้บริหาร คณาจารย์ ข้าราชการของสถาบันอุดมศึกษา และนิสิตนักศึกษาตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ประสบแต่ความสุขความเจริญยิ่งขึ้นไป

พันตำรวจโท

(ทักษิณ ชินวัตร)

นายกรัฐมนตรี

สาร

ฯพณฯ สุวัจน์ ลิปตพัลลภ
รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรทางวิชาการที่สำคัญยิ่งในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ การพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม ทั้งในด้านจริยธรรม คุณธรรม ความเป็นเลิศทางวิชาการ ตลอดจนการดำเนินตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ให้เกิดความสันติสุข นับเป็นสิ่งที่สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาจะต้องยึดถือเป็นจุดมุ่งหมายและภารกิจที่สำคัญ ในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในสังคม รวมทั้งการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อให้ภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาที่ประการอันได้แก่การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อประเทศชาติในอนาคต

ผมขอแสดงความชื่นชมยินดีที่ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง และทบวงมหาวิทยาลัยได้ร่วมกันจัดประชุมสัมมนาวิชาการ ประจำปี 2545 เรื่อง สถาบันอุดมศึกษาไทย : รูปแบบที่พึงประสงค์เพื่อแก้วกุดชาติ โดยระดมความคิดเห็น และแนวครรลองที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตไทย เพื่อเสนอต่อแวดวงการศึกษาของชาติ และรัฐบาล ได้อีกแนวทางหนึ่ง

ผมหวังว่าการประชุมสัมมนาวิชาการครั้งนี้ จะสร้างสรรค์สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ไปสู่แนวทางการ ปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม อันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวมสืบไป

(นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ)

รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

สาร
ศาสตราจารย์รังสรรค์ แสงสุข
อธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ในนามของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผมขอต้อนรับทุกท่านด้วยความยินดีเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณที่ท่านได้ให้เกียรติมหาวิทยาลัยรามคำแหงด้วยการมาประชุมสัมมนาวิชาการประจำปี ๒๕๔๕ ของ ปอมท. ในครั้งนี้

การประชุมเรื่อง สถาบันอุดมศึกษาไทย : รูปแบบที่พึงประสงค์เพื่อแก้วิกฤตชาติ ในครั้งนี้ นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นอกจากฯพณฯ นายกรัฐมนตรี จะกรุณามาปาฐกถาพิเศษแล้ว ท่านวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิอีกมากมายยังให้เกียรติมาให้ความรู้แก่พวกเราชาวมหาวิทยาลัยในสายอาจารย์ ซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญของมหาวิทยาลัย ประโยชน์ที่ได้จากการประชุมสัมมนาในครั้งนี้ย่อมตกไปถึงการศึกษาของชาติ โดยส่วนรวมอย่างแน่นอน

ผมขอให้ท่านทั้งหลายได้รู้สึกว่ามีมหาวิทยาลัยรามคำแหงคือบ้านของท่าน มีสิ่งใดที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้จะอำนวยความสะดวกแก่ท่าน ชาวรามคำแหงและผมยินดีที่จะทำให้อำนวยความสะดวก

ร.รังสรรค์

(ศาสตราจารย์รังสรรค์ แสงสุข)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง

โครงการสัมมนาวิชาการ ประจำปี พ.ศ. 2545

เรื่อง “สถาบันอุดมศึกษาไทย : รูปแบบที่พึงประสงค์เพื่อแก้วิกฤตชาติ”

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อ พ.ศ. 2542 ให้มหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งปรับเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ภายในปี พ.ศ.2545 ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีความพยายามที่จะหาแนวทางปรับปรุงการบริหารมหาวิทยาลัย เพื่อให้ปฏิบัติการหลักของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการสังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริหารจัดการที่ดี ฯลฯ ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น แม้ว่าจะมีมหาวิทยาลัยและสถาบันระดับอุดมศึกษา ให้เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ นำร่องไปหลายสถาบันแล้วก็ตาม แต่การบริหารจัดการและอื่น ๆ ยังเป็นที่วิตกกังวลแก่นุเคราะห์ภายในของมหาวิทยาลัยในหลาย ๆ ประเด็น รวมทั้งประชาชนยังไม่ได้รับรู้การเปลี่ยนแปลงนโยบายดังกล่าวจากการสำรวจของที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย โดยสำรวจความต้องการสถานภาพ ให้อยู่ในมหาวิทยาลัยอิสระแบบใด ปรากฏว่า คณาจารย์ ข้าราชการ และพนักงานที่สังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั่วประเทศที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ร้อยละ 80 ต้องการมีสถานภาพเป็น “ข้าราชการมหาวิทยาลัย” ที่แยกออกมาจากข้าราชการพลเรือน สามารถบริหารตนเองได้อย่างอิสระ ทุกอย่างสิ้นสุดที่สภามหาวิทยาลัย ภายใต้ พ.ร.บ.ของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ได้จัดทำแบบสอบถามสำหรับประชาชนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ผลกระทบต่อประชาชน ปรากฏว่าประชาชนไม่ทราบมหาวิทยาลัยของรัฐ จะเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ ภายในปี พ.ศ. 2545 คิดเป็นร้อยละ 95 มีความกังวลจะต้องเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น ร้อยละ 90 มีความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 95 เป็นต้น

ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย กลุ่มประชาคมต่าง ๆ รวมทั้งนิสิตนักศึกษา มีความวิตกกังวลและห่วงใย ต่อการดำเนินการเปลี่ยนแปลงมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเป็นอย่างยิ่งว่า จะทำให้โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาวิชาชีพชั้นสูงในมหาวิทยาลัยของรัฐ 20 แห่ง และวิทยาลัย/สถาบันอื่น ๆ ลดน้อยลง เนื่องจากการถูกกีดกันด้วยภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาจะแพงขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเสียหายแก่ความสงบสุข วิถีชีวิตที่ดีงามของสังคมไทย เน้นความเกื้อกูล เอื้ออาทรและสมานฉันท์ เพราะรัฐบาลถือว่าการได้รับการศึกษาไม่เป็นกิจวัตรของการรัฐอีกต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ ข้าราชการ พนักงาน ประชาชน นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วประเทศ เสนอรูปแบบมหาวิทยาลัยอิสระของรัฐที่พึงประสงค์ของประชาคม
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการที่ดี (good governance) ในมหาวิทยาลัย/สถาบัน
3. เพื่อหาข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาของชาติในด้านต่างๆ ของผู้เข้าร่วมประชุม สัมมนา โดยพัฒนาการศึกษาของประเทศให้ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

สาระของการประชุมทางวิชาการ

1. มหาวิทยาลัยของรัฐจากอดีต ปัจจุบัน : ความคาดหวังในอนาคต
2. มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ กับการประเมินผลการบริหารจัดการที่ดี และข้อดี ข้อด้อยในการดำเนินงาน
3. ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระและคล่องตัว
4. รูปแบบมหาวิทยาลัยอิสระของรัฐที่พึงประสงค์ของประชาคม
5. สถาบันอุดมศึกษาไทย : รูปแบบที่พึงประสงค์เพื่อแก้วิกฤตชาติ
6. สถาบันอุดมศึกษาไทยในอนาคต เพื่อแก้วิกฤตชาติ และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา

ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนจากรัฐบาล กรรมการสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี ผู้บริหาร คณาจารย์ ข้าราชการ พนักงาน บุคลากรจากรัฐวิสาหกิจ เอกชน ประชาชน นิสิต นักศึกษา สื่อมวลชน และบุคคลที่สนใจโดยทั่วไป ประมาณ 600 คน

วัน เวลา และสถานที่ประชุม

วันพุธที่ 31 กรกฎาคม 2545 เวลา 08.00 – 17.00 น.

ณ หอประชุมพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ

รูปแบบการประชุมสัมมนา

1. การบรรยายจากผู้ทรงคุณวุฒิ
2. การเสนอผลงานการวิจัย
3. การอภิปรายและระดมความคิดเห็น
4. การเสนอรูปแบบมหาวิทยาลัยอิสระของรัฐที่พึงประสงค์ของกลุ่มประชาคมต่าง ๆ
5. การสรุปผลการประชุมสัมมนาต่อทบวงมหาวิทยาลัย รัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ฯลฯ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.)
และ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

กำหนดการประชุมสัมมนาวิชาการ ประจำปี พ.ศ. 2545
 ของ ปอมท. ร่วมกับมหาวิทยาลัยรามคำแหง
 เรื่อง “สถาบันอุดมศึกษาไทย : รูปแบบที่พึงประสงค์เพื่อแก้วิกฤตชาติ”
 วันพุธที่ 31 กรกฎาคม 2545 เวลา 08.30 – 17.00 น.
 ณ หอประชุมพ่อบุณรามาธิบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- 07.00 – 08.00 น. ลงทะเบียนการประชุมสัมมนาวิชาการ
- 08.00 – 08.30 น. อธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง กล่าวต้อนรับ
- 08.30 – 10.30 น. ฯพณฯ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี กล่าวเปิดการประชุมสัมมนาวิชาการ
 มอบโล่เกียรติยศอาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ ปอมท. เสนอสรุปผลการวิจัยต่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี
 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ปาฐกถาพิเศษ : เรื่อง “สถาบันอุดมศึกษาไทย : รูปแบบที่พึงประสงค์
 เพื่อแก้วิกฤตชาติ”
- 10.30 – 10.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 – 12.00 น. อภิปราย เรื่อง “มหาวิทยาลัยอิสระที่พึงประสงค์ : มหาวิทยาลัยในรูปแบบวิถีไทย”
 โดย ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช
 ศาสตราจารย์ สุมน อมรวิวัฒน์
 ศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ เอกบุตร
 ผู้ดำเนินการอภิปราย รองศาสตราจารย์สนม ครุฑเมือง
- 13.00 – 14.30 น. อภิปราย เรื่อง “สถาบันอุดมศึกษาไทยในอนาคตเพื่อแก้วิกฤตชาติ”
 โดย ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์
 ดร.ณรงค์ โชควัฒนา
 ดร.บุญเลิศ ไพรินทร์
 น.พ.นิรันดร์ พัทธ์ชัยชระ
 ดร.สงบ ลักษณ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ น.พ.พิศิษฐ์ โจทย์กิ่ง
 ผู้ดำเนินการอภิปราย รองศาสตราจารย์ ดร.จิราภา วิทยาภิรักษ์
- 14.30 – 14.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 14.45 – 16.15 น. อภิปราย เรื่อง “ทิศทางการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยในอนาคตเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”
 โดย ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรร
 ศาสตราจารย์ นายแพทย์กวี ทังสุบุตร
 ศาสตราจารย์ ดร.อภิชัย พันธเสน
 รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ธาดาธำรงเวช
 ผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ราณี สุรกาญจน์กุล
- 16.15 – 17.15 น. บรรยาย เรื่อง “มหาวิทยาลัยอิสระของรัฐในรูปแบบข้าราชการมหาวิทยาลัย”
 โดย ศาสตราจารย์ น.พ.จรัส สุวรรณเวลา
 นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 17.15 – 17.30 น. ฯพณฯ สุวัจน์ ลิปตพัลลภ รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย
 ให้แนวคิดเกี่ยวกับทิศทางของมหาวิทยาลัยไทยในอนาคต
 ปิดการประชุมสัมมนาวิชาการ

ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.)
Council Of The University Faculty Senates Of Thailand (CUFST)

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

เป็นองค์กรที่มีบทบาทเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานในสถาบันการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการบริหารงานของรัฐบาล อันจะเอื้อประโยชน์ต่อสังคมของชาติ โดยยึดหลักธรรมาธิปไตย

รายชื่อมหาวิทยาลัย สถาบัน ของรัฐ 20 แห่ง

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. มหาวิทยาลัยทักษิณ
8. มหาวิทยาลัยนเรศวร
9. มหาวิทยาลัยศิลปากร
10. มหาวิทยาลัยบูรพา
11. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
12. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
13. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
14. มหาวิทยาลัยแม่โจ้
15. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
16. มหาวิทยาลัยมหิดล
17. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
18. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
19. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
20. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

สารบัญ

	หน้า
สาร พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร	3
สารอธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวร	5
คำนำ	7
โครงการสัมมนาวิชาการประจำปี พ.ศ. 2545	9
กำหนดการ	12
ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย	13
ประวัติความเป็นมาของ ปอมท.	17
คณะกรรมการบริหาร ปอมท. ปี พ.ศ. 2544 – 2545	39
ข้อบังคับ	47
ภารกิจของที่ประชุม ปอมท.	57
ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามของ ปอมท.	63
หลักการสู่หลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	66
จากมหาวิทยาลัยของรัฐสู่มหาวิทยาลัยในกำกับ	67
รูปแบบของมหาวิทยาลัยอิสระที่พึงประสงค์	72
มหาวิทยาลัยอิสระของรัฐ	79
มหาวิทยาลัยอิสระในรูปแบบ “ข้าราชการมหาวิทยาลัย”	83
ทิศทางสถาบันอุดมศึกษาไทยในอนาคตเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	94
การปฏิรูปการเรียนรู้และวิจัยเชิงยุทธศาสตร์	100
การจัดทำแผนงาน กระบวนการ และกรอบเวลาทำงานเกี่ยวกับ	
ร่าง พ.ร.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	105
ระบบบริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัย ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา	109
ระเบียบที่ประชุม ปอมท. ว่าด้วยเรื่อง “อาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ ของ ปอมท.” (ฉบับที่ 1)	115
ระเบียบที่ประชุม ปอมท. ว่าด้วยเรื่อง “อาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ ของ ปอมท.” (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2)	119
แนวทางการคัดเลือก “อาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ”	123
ประวัติและผลงานของอาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ	131
การสัมมนาวิชาการ ประจำปี 2544	163
การปฏิรูปการเรียนรู้	187
การปฏิรูประบบการวิจัย	209